

Iets beter dan niets?

In de laatste Nieuwsbrief van het KCAF (Kenniss Centrum Aanpak Funderingsproblematiek) werden de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen gescand op de aandacht voor wat het KCAF benoemde als 'het groeiende funderingsprobleem in Nederland'. Het KCAF vond de verschillen groot.

Bij zeven partijen was er in het geheel geen aandacht voor: **PVV, VVD, CDA, SP, CU, FVD en JA21**. Van de andere partijen zetten wij de letterlijke tekst op een rijtje.

GroenLinks/PvdA:
Honderdduizenden woningen dreigen te verzakken door droogte doordat waterschappen het grondwaterpeil te laag hebben vastgesteld. Hier profiteren boeren van, maar huiseigenaren worden opgezeald met torenhoge kosten. Daarom komen we met een Funderingsherstelfonds, zodat de kosten kunnen worden gedeeld tussen het Rijk, de gemeente en de eigenaar zelf.

NSC: De funderingen van met name woningen voor 1970 zijn vaak kwetsbaar. Bij de Nationale Aanpak Funderingsproblematiek is het van belang dat woningeigenaren met weinig geld een eerlijke financiële oplossing krijgen aangeboden. Cofinanciering door het Rijk en een evenwichtige verdeling tussen publieke en private kosten is daarbij noodzakelijk.

D66: Een half miljoen huizen heeft problemen met de fundering. We gebruiken het Fonds Duurzaam Funderingsherstel om dit aan te pakken. We gaan dit fonds landelijk inzetten, om te beginnen bij kwetsbare wijken.

BBB: Woningeigenaren horen op tijd te weten of hun fundering slecht is, door steun voor onderzoek en herstelplannen. **BBB** onderzoekt hoe funderingsproblemen bij woningen het beste kunnen worden aangepakt, vooral in gebieden waar veel huizen verzakken door droogte of slechte grond. We kijken naar een eerlijke en gerichte manier van ondersteunen. Woningeigenaren die het zelf niet kunnen betalen, moeten worden geholpen.

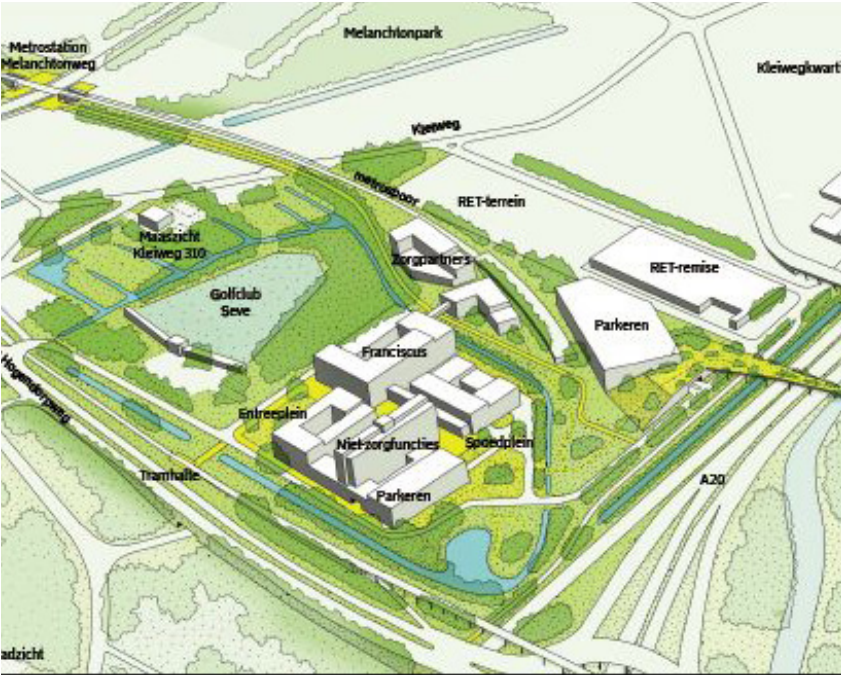
Volgens het KCAF stelt **Volt** dat de overheid herstelkosten moet dragen bij schade door structureel lage grondwaterstanden. Maar wij konden dat niet terugvinden in het programma.

Het KCAF trok de conclusie, dat slechts enkele partijen funderingsrisico's expliciet benoemen of ze koppelen aan klimaat en droogte. Maar dat de meeste partijen het onderwerp onbesproken laten, terwijl honderdduizenden woningen risico lopen.

Zelf waren we ook niet onder de indruk van wat de partijen, die het onderwerp wel benoemden te berde brachten. Zo is de stelling van **GroenLinks/PvdA** dat het door de waterschappen vastgestelde grondwaterpeil de bron van alle ellende is, te kort door de bocht. Funderingsproblemen kunnen vele oorzaken hebben. Dat maakt het probleem juist zo ingewikkeld.

Chris Mast

Veel ambities voor het deel van het Kleiwegkwartier nabij Franciscus

* Kleiwegkwartier-West in vogelvlucht met de geschetste ontwikkelingen.

Vele tientallen wijkbewoners namen op donderdag 11 september een kijkje in het personeelsrestaurant van Franciscus Gasthuis om met eigen ogen te zien welke plannen er voor het gebied Kleiwegkwartier-West in de pen zitten.

Globaal gaat het om het gebied begrensd door Randstadrail in het oosten, de Melanchtonweg in het noorden, de G.K. van Hogendorpweg in het westen en de spoorlijn in het zuiden. Met één belangrijke uitzondering het RET-terrein inclusief de Zonnebloemstraat hoort ook bij het projectgebied.

Er waren drie presentaties. De hoofdmoot was die van de gemeente Rotterdam, die ook de meeste ruimte besloeg. De andere twee waren van Franciscus en De Verre Bergen. Franciscus lichtte hun nieuwbouwplannen toe, de filantropische stichting De Verre Bergen gaf uitleg over hun plan voor het gebied aan de Kleiweg waar zich nu bevindt de kinderopvang van Zazou en het voormalige zusterhuis van Franciscus.

We concentreren ons op de plannen van de gemeente Rotterdam. Die beslaan zeven opgaven.

In de *eerste* plaats is er een uitbreiding van wat heet *Het Zorgprogramma*. Franciscus vernieuwt zijn gebouwen. De nieuwbouw van Franciscus kent twee gebouwen en er komen twee gebouwen bij voor zorgpartners. Het totaal van alle gebouwen wordt twee en een halve keer zeer zo groot als het bestaande complex. Nadrukkelijk is vermeld, dat er geen extra kantoorruimte komt. De bestaande hoogbouw (het beddenhuis) blijft

bestaan als herkenningspunt. Mogelijk komen daarin (personeels)woningen. Er komt ook een nieuwe parkeergarage voor het personeel en ook een nieuwe parkeergarage voor de bezoekers.

In de *tweede* plaats moet dat zorgterrein beter bereikbaar zijn. De toegang via de Overschiese Kleiweg is niet optimaal. Voor het goed functioneren van het zorgterrein in de toekomst is een directe aansluiting op de G. K. van Hogendorpweg noodzakelijk. Die aansluiting moet komen op de plaats van de oude tramhalte. Daar is nu de loopbrug over de G. K. van Hogendorpweg. Inpassing hiervan dient goed te worden afgestemd met onder andere Golfclub Seve. Lezen we daarin, dat niet is uitgesloten dat aan het (parkeer)terrein van de Golfclub kan worden geknabbeld?

Over naar nummer *drie*. Het is van Franciscus naar het metrostation Melanchtonweg hemelsbreed niet zo ver, maar de looproute kent een omweg. Logischer zou zijn een wandel-en fietsroute langs Randstadrail, die op het terrein van Franciscus boven de grond komt. Handig voor het personeel, dat dan misschien de auto laat staan en voor de bezoekers.

Nummer *vier* gaat over het Steilrandpark. De Steilrand omschrijft de gemeente Rotterdam als de ecologische groene

zone tussen Rotte en Schie. Kenmerk is het hoogteverschil, zoals goed is te zien aan het Melanchtonpark, dat vele meters lager ligt dan de aangrenzende Edelstenenbuurt. Het nieuwe Zorgterrein moet onderdeel worden van dat Steilrandpark. Zo dat het er prettig toevoegen is voor de herstellende patient. Ook wordt onderzocht of er een fietspad kan worden aangelegd dat van Overschie leidt naar de Rotte.

Over naar nummer *vijf*. De Ceintuurbaan. De toegangsweg naar het het zorgterrein wordt zo aangelegd dat deze in de toekomst kan worden doorgetrokken naar de Ceintuurbaan. De bedrijven aan de Ceintuurbaan worden zo beter bereikbaar. Ook de bussen van de RET hoeven dan niet meer via de Kleiweg uit te rukken, maar kunnen via deze route. Op langere termijn wordt de zone langs de Ceintuurbaan kansrijk geacht voor een transformatie naar een gebied met zowel werken als wonen.

Nummer zes, het Hofbogensviaduct. Rijksweg A20 vormt een barrière voor mens en dier. Op het viaduct van de oude Hofpleinlijn komt het zogenaamde Hofbogenpark. Er komt onderzoek naar de mogelijkheid het Hofbogenpark met een ecoduct over Rijksweg A20 te verbinden met het Steilrandpark. Zo ontstaat een nieuwe route tussen de stad en het buitengebied.

Laatste en *zevende* punt. De metro. De RET wil de frequentie van metrolijn E verhogen en mogelijk op termijn gaan rijden met metro's zonder bestuurder.

Dan komt voor auto's de overgang op de Kleiweg te vervallen. En moeten er aanpassingen komen voor fietsers. Onderzocht wordt welke wijzigingen in de verkeersstructuur dan nodig zijn. Bijvoorbeeld een verbinding via de Frobenstraat langs de kazerne van de brandweer en/of een nieuwe weg via het RET terrein, achter de Zonnebloemstraat langs.

Niet alles van wat hier boven staat is definitief, een aantal zaken moeten nog worden uitgezocht. Daarvan zal dan later blijken, dat er praktische bezwaren zijn of dat de kosten de pan uitrijzen, voorspellen we nu al.

In het begin hebben we ook de plannen genoemd van Stichting De Verre Bergen. Die wil samen met kinderopvang Zazou een combinatie van twee nieuwe gebouwen realiseren aan de Kleiweg 310. Zowel voor een kinderdagverblijf als voor woningen voor jonge ouders met een kind. Het weiland daarnaast, waar de schapen grazen, wordt mooier gemaakt en overdag via wandelpaden opgesteld voor de buurt. Ook komen er plekken om te zitten en nieuwe planten. In de buurt van de Robert Owenstraat komt een grotere waterplas. De schapen kunnen blijven grazen.

Hoe nu verder? De plannen en het onderzoek naar de mogelijkheid van die plannen komen terecht in wat heet een Ambitiedocument. Dat wordt aangeboden aan en vastgesteld door de gemeenteraad. Wij houden u op de hoogte.

Chris Mast

SINTERKLAAS

komt naar het Kleiwegkwartier!

ZATERDAG 22 NOVEMBER

Aankomst Sinterklaas om 14.00 uur op het Bergpolderplein.

Daarna wandelen we in optocht met de Sint en de Pieten naar de Tramremise aan de Kootsekade voor het Sinterklaasfeest.
(Inloop tramremise vanaf 14.00)

Kijk voor het programma op hetkleiwegkwartier.nl/sinterklaas

Gemeente Rotterdam

KLEIWEGKWARTIER
JE ONTMOET ELKAAR HIER

Stichting RoMeO
Rotterdams Openbaar vervoer Museum & Exploitatie Oltimers

BOK

www.hetkleiwegkwartier.nl

volg ons op   [kleiwegkwartier](https://twitter.com/kleiwegkwartier)

Agenda

met muziek uit alle tijden. Gratis inloop, een gift voor de onkosten welkom.

- Zaterdag 1 november, museumremise Kootsekade, 10.00 - 16.00 uur, historische trams en bussen, museumwinkel, koffie en meer. Toegang 7,50 euro, Rotterdam Pas gratis.
- Zondag 2 november, Oranjekerk, 18.30 uur, inloop 18.00 uur. Apostel Asenov uit Bulgarije vertelt over het brengen van de religie in zijn thuisland.
- Dinsdag 4 november, Oranjekerk, 10.00 uur, inloop met koffie 9.30 uur. Culturele ochtend met Hans van Rossum over Toetanchamon.
- Zaterdag 1 november, Oranjekerk, 15.00 - 15.45 uur optreden door Vocaal Ensemble Kralingen onder leiding van Robert Verheul

Zoekplaatje

Het nieuwe *Zoekplaatje*. Eerlijk gezegd hebben we even gearzeld of het nieuwe *Zoekplaatje* niet te moeilijk is. Maar we hebben de knoop toch maar doorgehakt. De drie vragen zijn: Wat zien we hier? Van wanneer dateert de foto? En welke herinneringen heeft u aan dit gedeelte van het Kleiwegkwartier? Oplossingen per mail naar buurtkrantbok@gmail.com of in de brievenbus op de Rozenlaan 20, uiterlijk 10 december.

Over naar de oplossing van het vorige zoekplaatje. Er kwamen (maar) vier inzendingen binnen. En weer van onze trouwe inzenders. Iedereen had de goede oplossing. We geven eerst het woord aan Stef Stolk: 'De foto toont de Kleiweg in de richting van

de kruising met de Straatweg en de Kootsekade. Op de voorgrond zien we een motorwagen van tramlijn 10 die op weg is naar zijn eindpuntlus nabij de Centrale Werkplaats van de RET. Deze zogeheten vierassers reden hier tot ongeveer 1967, waarna de dienst werd onderhouden door gelede Düwag tramstellen, maar nu als tramlijn 6. Links bevindt zich het pand van Leyland-garage en benzinstation van L. van Vliet, die tevens een takelbedrijf had. Verderop bevond zich de bloemenwinkel van J. Boekhout, de slagerij van G. Boekhout, een bakkerswinkel en een opticiën. Op de hoek met de Straatweg bevond zich een filiaal van kolenhandel A. van Weelden. Later, toen het aardgas zijn intrede deed, kwam hier een filiaal van de ABN-bank.'

Ook mevrouw Van Boven heeft de namen van heel wat winkels paraat: 'Verderop dan garage en takelbdrijf van Vliet tevens Rover dealer en bezinestation was slagerij Boerhout maar ook een kaaswinkel waar ze destijds de zogenaamde Moermankaas verkochten. Meer deze kant op - zeg maar - zaten twee tuincentra naast elkaar, Ollefers en Janssen Dat gaf veel kleur en bedrijvigheid aan de Kleiweg. Er was ook nog een kleine slagerij. Richting Anthony Duyklaan stonden een paar mooie oude pandjes In één ervan was later bloemisterij Boekhout

gevestigd, later op de hoek van de Statenlaan. Ook was in een pandje op de hoek van de Anthony Duyklaan een klein antiekwinkeltje. Daar kocht ik ooit een mooi oud schaalkje.'

Over naar andere herinneringen. Louise Reeder: 'Tegenover de garage Van Vliet was een winkel genaamd Stoute. Regelmatig kocht mijn moeder daar een blik vol met mokkastangen, die vonden gretig aftrek bij ons.'

En Gerda Kraak over de straat aan de rechterkant, de Graaf Jan van Nassaustraat: 'Daar stonden vroeger kleine huisjes ongeveer zoals te zien is achter de tram. Een of twee van die huisjes zijn in de oorlog beschadigd en als kinderen van een jaar of acht

a negen zijn we daar binnen gegaan en hebben daar poppenkleertjes gevonden, dus waarschijnlijk van een kind die daar woonde.'

Dan de datering. Kennelijk maakt de foto een oudere indruk. Mevrouw Van Boven denkt eind jaren vijftig, begin jaren zestig, Louise Reeder aan de jaren vijftig en Gerda Kraak schrijft: 'De foto is van na de oorlog, begin 1950 of nog later daar de tram er rijdt.'

Het afsluitende woord over de datering heeft Stef Stolk. 'De foto' dateert uit het begin van de jaren zestig. Op 31 oktober 1960 werd dit traject van de tramlijn feestelijk geopend. Op het voorbalkon van de tram is een (geëmailleerd) reclamebord van Coca Cola te zien. Deze reclame werd in 1951 geïntroduceerd en deed dienst tot 1965, waarna de reclame werd vervangen door die van Fyffes en Chiquita bananen. Dus de foto moet tussen eind 1960 en 1965 genomen zijn.' Geen speld tussen te krijgen...

Dan nog even een kleine toelichting op het begrip 'Moermankaas'. De arts Moerman (1938 - 1988) claimde een dieet te hebben ontdekt, dat hielp kanker te bestrijden.

Bij de loting voor de cadeaubon was Stef Stolk de gelukkige. We zullen hem opsturen.

Wat onder de naaimachine past, kunnen we maken

* Hatish heeft het vak geleerd van haar vader. (foto: Teun Dorchain)

Wat onder de naaimachine past, kunnen we maken: Als dat geen mooie leus is voor zo'n mooie stofferingszaak als die van Hatish, dan weet ik het niet meer. Hatish vertelt met passie over de creaties van haar en haar personeel van Stof tot leven. Ze kwam op deze naam, omdat zij van stof alles kan maken. Ze brengt oude meubels weer tot leven. In haar winkel staan meubels die ze bij kringloopwinkel Rataplan heeft gekocht en weer tot leven heeft gebracht door er een mooi stofje op te maken.

Je kunt het zo gek niet verzinnen of Hatish en haar mensen maken er iets fraais van. Zo heeft ze van een deken een jasje gemaakt en heeft ze een vouwgordijn gemaakt van een stof van negentig jaar oud welke voor iemand een dierbare herinnering aan oma was. Soms brengen klanten dus zelf stoffen mee, maar meestal wordt er een keuze gemaakt uit het zeer uitgebreide assortiment in de winkel. Ze heeft linnen, katoen, polyester, gerecycled materiaal, de keuze is reuze, in alle prijsklassen. Ze heeft ook materialen die geschikt zijn voor buiten om je terras mooi te maken of om fijn op je boot te kunnen zitten. Alles op maat en met de grootste zorgvuldigheid. Gordijnen komt ze het liefst aan huis opmeten zodat het goed past wanneer ze het ook weer bij je op komt hangen. Vol trots laat ze foto's zien van gestoffeerd meubilair, terraskussens, gordijnen, voor zowel particuliere als zakelijke klanten. Ze denkt ook graag mee over stoffen, kleuren, materialen en ze geeft op verzoek ook interieuradvies. Ook werkt ze veel samen met binnenhuisarchitecten of meubelmakers, gezamenlijk worden allerlei creaties gemaakt.

Alternatief

Al 21 jaar is ze de eigenaar van Alternatief, het naai-atelier een paar deuren verder. Van begin af aan liep Alternatief heel goed met veel vaste klanten. Tot de Coronatijd, toen nam het aantal klanten af. Toen is ze begonnen met gordijnen maken en meubels stofferen, omdat mensen in die periode veel bezig waren met hun interieur. Dat liep als een speer. Ze wilde dit uit gaan breiden en zocht een geschikt pand. Toen kwam het pand, waar eerder Bloemtique zat, op haar pad. Ze wilde in of in de buurt in het Kleiwegkwartier blijven, omdat ze hier al jaren woont en werkt. Deze locatie was ideaal, omdat ze dit goed kon combineren met Alternatief en haar gezin. 12 april jl. heeft ze *Stof tot leven* feestelijk geopend. Alternatief fungeert nu met name als ondersteunende werkplaats.

Het vak heeft ze geleerd van haar vader. In de tijd dat haar vader jong was en in Turkije woonde, koos je vanaf je twaalfde jaar om door te gaan naar de middelbare school of om een vak te leren. Haar

vader koos er voor om op zijn twaalfde naar Istanbul te gaan, duizend kilometer van zijn geboorteplaats, om daar het vak van kleermaker te leren. Hij ging dat beroep later in Nederland uitoefenen en haalde ook zijn gezin naar Nederland. Hatish kwam op haar zeventiende naar Nederland en moest zelf haar weg zien te vinden in het volgen van een opleiding en het leren van de Nederlandse taal. Ze heeft MBO netwerkbeheer gedaan en drie jaar als netwerkbeheerder gewerkt voor de gemeente Rotterdam. Toen raakte ze door de crisis haar baan kwijt en besloot ze in 2004 naai-atelier Alternatief te beginnen met haar vader als kleermaker. Alternatief was meteen een succes, na vier maanden moest er al personeel bij. Hatish ging in de leer bij haar vader. 'Ondernemen past bij mij', vertelt ze. 'Ik beslis alles zelf, ik heb geen baas. Ik overleg wel veel met het personeel en sta zelf ook altijd open om te leren.' Ze krijgt steeds meer uitdagende projecten en vraagt advies als dat nodig is. 'Ik geniet er elke dag van, om te leren en een ander iets te leren.'

Stichting Mavisim

Hatish vertelt ook over haar persoonlijke leven. Naast heel veel moois, heeft ze ook verdriet gekend. Ze heeft afscheid moeten nemen van één van haar kinderen. Hij was een speciale jongen met bijzondere blauwe ogen. Hij kreeg leukemie en heeft lange tijd in het ziekenhuis gelegen. Daar wilde hij andere kinderen helpen. Hij gaf energie aan anderen en was altijd positief. Om hem te herdenken en zijn positiviteit door te geven heeft ze Stichting Mavisim in het leven geroepen. *Mavisim* betekent blauw, daarmee refererend aan zijn bijzondere ogen. Met de stichting zamelt ze geld in voor kinderen die ook goede gezondheidszorg nodig hebben, maar voor wie dat niet vanzelfsprekend is. Bijvoorbeeld als ze ergens wonen waar de gezondheidszorg niet goed geregeld is of een kind moet juist naar het buitenland om de juiste zorg te krijgen. Van restjes stof maakt ze kussens die in de winkel verkocht worden voor dit goede doel. Ook worden er door familie en vrienden leuke poppetjes gehaakt die worden verkocht voor dit belangrijke doel.

Hatish is trots op haar winkels, blij dat ze dit in het Kleiwegkwartier kan doen, haar buurt waar ze al jaren met veel plezier woont en werkt. Ze heeft veel vaste klanten die haar waarderen om haar advies en vertrouwen hebben in haar vakmanschap. De deur staat er altijd open, niet alleen voor een gordijn of een stofje, maar ook voor een kopje koffie en een praatje.

Xandra Savelkous

Agenda (vervolg)

- Donderdag 6 november, Oranjekerk, 20.00 uur, concert The thing about love met Linde Schinkel (sopraan), Annabelle Ferdinand (viool) en Ronald Kouwenhoven (piano). Toegang 7,50 euro.
- Dinsdag 11 november, Oranjekerk, 16.45 uur, Sint-Maarten, knutselen en lichtjesoptocht door de buurt, voor jong en oud.
- Dinsdag 11 novemer, locatie Argonautenweg, 20.00 uur, vergadering wijkraad Hillegersberg.
- Vrijdag 14 november, Oranjekerk, 17.00 - 19.00 uur, klimaatcafé van de Groenclub met Joeri Moelker, medewerker beheer en uitvoering groen gemeente Rotterdam..
- Donderdag 20 november, Oranjekerk, 19.30 uur, filmavond, God's not dead. Toegang 3,50 euro.
- Zaterdag 22 november, Bergpolderplein en Remise Kootsekade, vanaf 14.00 uur, aankomst Sinterklaas.
- Zaterdag 22 november, Oranjekerk, hele dag, Kleiwegkwartier Festival. Ontdek de creativiteit van de buurt.
- Zondag 23 november, Oranjekerk, 9.45 uur, gedachtenisavond, in het teken van de dit jaar overledenen. Iedereen welkom.
- Dinsdag 2 december, Oranjekerk, 10.00 uur, inloop met koffie 9.30 uur. Culturele ochtend met een Energiecoach over hoe om te gaan met kostbare energie.
- Dinsdag 9 december, locatie Argonautenweg, 20.00 uur, vergadering wijkraad Hillegersberg.
- Wijkwinkel, Rozenlaan 20, open maandag en donderdag van 9.30 tot 10.30 uur, telefonisch bereikbaar via 010-4224445 en via info@bokrotterdam.nl. Bewoners van het Kleiwegkwartier zonder computer, die voor een aanvraag of iets dergelijks een computer nodig hebben, kunnen zich wenden tot de wijkwinkel.
- Oranje Leeszaal/bibliotheek, Rozenlaan 20, woensdag 10.00 - 11.30 uur.
- Koffieochtend van de BOK, Rozenlaan 20, woensdag 10.00 - 11.30 uur. Voor alle wijkbewoners.

Serie: Dit is het tweede verhaal in een serie over de totstandkoming van de verlengde Rijksweg A16. In het vorige nummer kwam de voorgeschiedenis aan bod.

De door bewoners gepresenteerde alternatieven voor de A13-A16

** Impressie op kaart van de verlengde A16 met de aansluitingen en knelpunten. (bron: website De Groene Boog)*

Toen vanaf 2005 Rijkswaterstaat onderzoek deed naar de aanleg van een nieuw stukje snelweg als verbinding tussen de A13 en A16 was al snel duidelijk dat die weg langs de wijken Schiebroek en Hillegersberg zou scheren.

De omwonenden in Hillegersberg verenigden zich in een belangengroep. Zij constateerden dat de weg dwars door het Berge Bos ging lopen, niet ver van ons *fraaie dorp* en dat er bovendien enkele kunststukjes zouden moeten worden verricht, zoals het kruisen van twee spoorlijnen en van de Rotte. En zij betwijfelden sterk of de weg daadwerkelijk de problemen zou oplossen.

Eén van de middelen waarmee ze de strijd aanboden met Rijkswaterstaat, was een alternatieve oplossing. Emeritus hoogleraar Theo Bogaerts van de TU Delft maakte een plan voor een snelweg die Rotterdam min of meer rechtstreeks met Amsterdam verbond, de zogenoemde verlengde A16 die zou lopen van het Terbregseplein via Zoetermeer naar Hoogmade, niet ver van Schiphol. In zijn visie was deze weg één van de drie pijlers voor het verkeer

tussen het noorden en het zuiden van de Randstad. De andere twee waren de nieuwe snelweg tussen Delft en Rotterdam, de toen nog omstreden A4 Midden-Delfland, en de toen ook al propvolle snelweg tussen Den Haag en Rotterdam, de A13.

De reacties op het plan waren zuinig. De gemeente Zoetermeer liet weten dat het alternatief *onbespreekbaar* was, vooral vanwege de doorsnijding van het Groene Hart.

En Rijkswaterstaat meende dat het alternatief *niet aan de orde* was, omdat er nu eenmaal alleen onderzoek werd gedaan naar het stukje snelweg A13-A16. Ook de Rotterdamse VVD-wethouder Jeannette Baljeu vond het plan niet haalbaar omdat de weg gedeeltelijk dwars door het Groene Hart liep.

Gaandeweg professionaliseerden de omwonenden hun inspanningen. In december 2008 vielen bij zesduizend huishoudens in Hillegersberg en Ommoord folders in de bus met vergelijkende foto's en uitleg over de plannen van de toenmalige minister Camiel Eurlings (CDA) onder het motto:

Geen snelweg in *onze achtertuin*. Theo Bogaerts, ook een buurtbewoner, had zijn plan inmiddels aangepast. De verlengde A16 zou nu door Lansingerland gaan lopen tot aan de A12 bij Zoetermeer.

Maar er kwam nog een beter plan uit de koker van wat inmiddels de Belangen Vereniging Hillegersberg Bergse Bos (BVHBB) was gaan heten. Verkeersdeskundige Willem Bos (bekend van de Bos HSL-variant) kreeg opdracht van BVHBB tot een ander plan. Dat zou de Portway-variant gaan heten.

In zijn visie konden de enorme verkeersproblemen op de A13 bij Overschie worden opgelost door de snelweg iets naar het oosten te verplaatsen. In zijn plan zou de snelweg, volledig ondertunneld, achter de wijk worden omgeleid langs Rotterdam Airport.

Portway Rotterdam zou net zoveel kosten als de A13-A16 verbinding, maar zou volgens Bos meer voordelen hebben voor Rotterdam én vooral de bewoners van Overschie. De BVHBB vond zijn plan inventief.

Volgens voorzitter Jan-Jaap Groosman loste dit plan niet alleen de enorme milieu- en verkeersproblemen van Overschie op, maar profiteerde heel Rotterdam van de verplaatsing van de snelweg.

Door de verplaatsing van de A13 naar het oosten zou Overschie weer één wijk worden.

Volgens Bos was het voordeel dat het vrijkomende gebied kon worden gebruikt voor de bouw van nieuwe woningen. De bewoners van Hillegersberg profiteerden ook van dit plan omdat er dan geen snelweg meer door het Lage Bergse Bos hoefde te worden aangelegd.

In Portway Rotterdam ontmoetten de A13 en de A20 elkaar op een nieuw knooppunt, de plaats waar de HSL nu de A20 kruist. De verkeersdrukte op het Schieplein zou worden opgelost door dit plein te integreren met het nieuwe knooppunt. Het verouderde Kleinpolderplein zou volledig worden gestript en de flessehals tussen Schieplein en de Rotte werd verwijld. De A20 moest hier in het alternatief van Bos worden verdubbeld tot twaalf rijstroken. Deze zouden in een tunnel komen die onder de noordoever van het Noorderkanaal zou lopen. In het plan verhuisde ook de aansluiting Crooswijk naar de overzijde van de Rotte in de noordrand van Kralingen, met een eventuele aansluiting voor Nieuw Terbregge.

Na 2008 ontstond vertraging in de plannen vanwege de economische crisis. Een ambtelijke werkgroep die van het kabinet opdracht had gekregen te komen met bezuinigingsvoorstellen, haalde een dikke streep door de A13-A16. Volgens de werkgroep was het een onrendabel project. De nieuwe weg

zou te weinig opleveren op het gebied van leefbaarheid en bereikbaarheid. Toen in 2013 de draad weer werd opgepakt, boog zelfs de Tweede Kamer zich over de alternatieven van de bewoners. Aan de Portway-variant werd op initiatief van de Christen-Unie in de kamer een bijzondere hoorzitting gewijd. Willem Bos had inmiddels een secondant verkeersadviseur Joost Klimbie. Sprak Bos: 'We kunnen het voor hetzelfde geld, ook één miljard euro en we scoren beter op gebied van verkeer en leefbaarheid. Eigenlijk doen wij het huiswerk voor de minister, want die wil hier maar niet naar kijken. Dat past helemaal niet bij de publieksparticipatie die ze wel zou moeten steunen.'

Maar die minister Schultz van Haegen was onverbiddelijk. Het kabinet zag niets in het alternatief, ondanks het warme pleidooi voor de Portway-variant van de Christen-Unie.

Vier jaar later gaf de Raad van State, die ook alle andere bezwaren van tafel veegde, haar volmondig gelijk. De Raad vatte eerst nog even de Portway-variant samen: de omlegging van de A13 ter hoogte van Overschie met een tunnel door het Zestienhovensepark, de verbreding en gedeeltelijke ondertunneling van de A20 ter hoogte van Rotterdam-Noord en de aanleg van een regionale weg tussen Bergschenhoek en Terbregge. Een tunnel door het Zestienhovensepark? Inderdaad die benaming hadden Bos en de BVHBB vermeden.

Volgens de Raad van State scoorde deze Bos-variant op alle verkeerscriteria slechter en was die bovendien 400 miljoen duurder. En de verbetering van het woon- en leefmilieu in Overschie ging ten koste van dat in Rotterdam-Noord.

Chris Mast

Allan was bijna vijftig jaar lang de grootste werkgever in het Kleiwegkwartier

In 1913 besloot Allan & Co, dat toen nog was gevestigd in Kralingen aan de Oudedijk om zich te vestigen in Hillegersberg. Het bedrijf had daarvoor gegronde redenen. De spoorwegwagons die het produceerde moesten vanaf de Oudedijk over de hol van de Oostzeedijk naar het spoor worden gebracht. Die rails lag op de plaats waar nu de Maasboulevard is en iets verderop het Maasstation. In het Kleiwegkwartier lag sinds 1899 spoorrails, de zogenaamde Ceintuurbaan, die het station Delftsche Poort verbond met het Maasstation.

Allan zou tot 1959 zijn gevestigd in het Kleiwegkwartier. Toen moest het als eerste van de drie fabrikanten van trein- en trammaterieel de handdoek gooien. Maar ook Beijnes, dat was gevestigd in Beverwijk en Werkspoor in Utrecht zouden geen lang leven meer zijn beschoren. Beijnes was in het zelfde jaar 1959 overgenomen door Werkspoor dat in 1954 was gefuseerd met Stork. Vier jaar later werd de fabriek van Beijnes gesloten. De afdeling Rollend Materieel (Rolma) van Werkspoor zou het tot 1972 uithouden. Dat was het einde van de bouw van treinen, trams en metro's in Nederlandse fabrieken.

De neergang van Allan (inmiddels zonder & Co) tekende zich af in de jaren vijftig. In 1955 besloot de directie van de RET om nieuwe trams niet bij Allan te bestellen maar bij het Zwitserse Schindler. Allan stond op zijn achterste benen, probeerde de publieke opinie en de gemeenteraad te mobiliseren, maar het was vergeefse moeite. Allan was niet meegegaan met de tijd. De trams die het maakte waren bijna identiek aan de modellen van voor de Tweede Wereldoorlog. De (Zwitserse) Schindler trams, die hun debuut maakten op lijn 22 (Avenue Concordia - Vierambachtsstraat), hadden elektrische deuren, die bij elke halte open en dicht gingen, hadden verwarming, een elektrische omroepinstallatie voor de conducteur en een ander systeem voor de circulatie van de passagiers. Die stapten achterin in, kochten een kaartje bij de conducteur met een eigen hokje en stapten op hun bestemming uit in het midden of voorin. De trams van Allan hadden een open middenbalkon waar alle passagiers in- en uitstapten. Als de laatste passagier was ingestapt kon de conducteur door aan een leertje te trekken het licht op groen zetten voor de bestuurder.

Meer succes had Allan na de oorlog met de export van treinmaterieel naar Portugal. Dat was één van de weinige landen zonder een eigen wagenfabriek. Tot voor kort reed

dat materieel nog in dat land, wel met een andere carrosserie. Al waren er in het begin wel problemen in één regio, waar de door Allan geleverde dieseltreinstellen haperden. Onderzoek wees uit dat de leverancier van de diesel de vloeistof aanlengde met water...

Minder fortuinlijk verging het de fabriek met de export naar Egypte. Er waren zowel problemen met de betaling als met het materieel. Onderzoek wees uit dat de overmatige slijtage het gevolg was van de slechte toestand van de spoorrails en de gewoonte van de passagiers om niet alleen in, maar ook aan de treinen plaats te nemen, waardoor de belasting ver uitkwam boven dat van het bestek.

Het einde van het bedrijf in 1959 kwam meerdere partijen goed uit. Werkspoor had na de overname van Beijnes nu het rijk alleen. Het schijnt dat Werkspoor financieel Allan een handje toestak voor de beëindiging van de productie. Ook de gemeente Rotterdam was in zijn nopjes. De werkplaats aan de Isaäc Hubertstraat in Crooswijk, waar de RET uit zijn jasje was gegroeid, kon verhuizen naar het terrein aan de Kleiweg. De gemeente Rotterdam kocht het terrein en de opstallen. De veiling waarbij alle roerende en onroerende goederen een andere eigenaar kregen, duurde twintig dagen!

** Fabrieksplaatje van Allan. (collectie: John Krijgsman)*

De opstallen van de RET gingen tot 2017 mee, toen was de situatie niet langer houdbaar en zette de RET een nieuwe werkplaats neer op het terrein, de opening was in 2019.

De oude grote hal zou gaan dienen als onderkomen van de stoomtrein Goes-Borssele. Althans dat waren de plannen. We hebben nog steeds het plan om eens in Goes te gaan kijken, hoe ver de plannen zijn gevorderd. Maar misschien is er wel een lezer van de *Buurtkrant*, die in die buurt regelmatig vertoeft en ons meer kan vertellen...

Impliciet hebben we nu ook uitgelegd hoe het komt, dat aan de rand van een typische woonwijk als het Kleiwegkwartier een bedrijf als de RET is gevestigd. Het

wordt soms ten onrechte een remise genoemd, maar dat is het niet. Een remise is een locatie waar trams worden gestald. Aan de Kleiweg is de werkplaats van de RET gevestigd, vooral voor trams en metrostellen en er is een busstalling. Het terrein telt ook veel tramrails. Dat wordt gebruikt als de stalling in de Beverwaard niet bereikbaar is vanwege (bijvoorbeeld) werkzaamheden aan de Erasmusbrug. Afgelopen augustus en september was dat nog het geval.

Chris Mast

(Informatie grotendeels gebaseerd op de lezing die John Krijgsman op maandag 6 oktober gaf in de Hillegondakerk voor de Stichting Historisch Hillegersberg en Schiebroek)

Nieuws van de Groenclub

Wie kent niet die vierkante of ronde stukjes aarde rondom bomen in de stad en dus ook in onze wijk? Dit is de perfecte plek om extra groen te planten. Het fleurde de buurt op en zorgt ook voor grotere biodiversiteit en dus meer bijen en vlinders.

De najaarswandeling op zaterdag 18 oktober had als thema *boomspiegels verfraaien*. Na een korte presentatie in de Oranjekerk over de Groenclub en het belang van boomspiegels, trokken we de wijk in. We bezochten mooie voorbeelden én plekken die nog wel wat liefde konden gebruiken. Onderweg staken we samen de handen uit de mouwen: we hebben verschillende kale boomspiegels verfraaid met wintergroene plantjes en voorjaarsbollen. We hebben ook een *handtekening* gezet in stoepkrijt.

Mooi om te zien dat vele wijkbewoners al een boomspiegel hebben geadopteerd en in zelfbeheer genomen en er zijn prachtige exemplaren in de hele wijk. Het zou fijn zijn als andere wijkbewoners

geïnspireerd raken om eentje zelf in beheer te nemen, bijvoorbeeld waar er al een start is gemaakt! Het was heerlijk herfstweer en erg leuk om te doen.

Op vrijdag 14 november vindt weer een Klimaatcafé plaats in de Oranjekerk. Deze keer komt Joeri Moelker, medewerker beheer & uitvoering groen bij gemeente Rotterdam, ons vertellen over het groen in onze wijk. Joeri weet heel veel en het wordt een interessante presentatie. Iedereen is welkom! Blijf op de hoogte door je aan te melden voor onze nieuwsbrief via groen@bokrotterdam.nl. Wij zijn ook te vinden op Instagram @groenclub_kleiwegkwartier.

Bulgaarse apostel komt naar de Oranjekerk

Op zondag 2 november ontvangt de Oranjekerk een bijzondere gast: apostel Asenov uit Bulgarije. Hij zal die avond vertellen over zijn werk als apostel in zijn thuisland en over de kracht en nabijheid van de Heilige Geest in het dagelijks leven.

Apostel Asenov spreekt met een warm hart en een diepe overtuiging. Zijn verhalen laten iets zien van wat geloof kan betekenen, ook onder heel andere omstandigheden dan wij in Nederland zijn gewend. Het belooft een inspirerende ontmoeting te worden, met ruimte voor bezinning, geloof en verbondenheid.

Iedereen uit de buurt is van harte welkom om mee te luisteren en elkaar te ontmoeten bij een kop koffie na afloop. Inloop 18.00 uur. Aanvang 18.30 uur.

Vocaal Ensemble Kralingen

Op zaterdag 1 november treedt Vocaal Ensemble Kralingen op in de Oranjekerk. Het concert begint om 15.00 uur.

Onder leiding van Robert Verheul trakteert het de luisteraar op een meerstemmig a capella programma van circa drie kwartier met prachtige klassieke liederen uit diverse periodes van onder anderen Tomás Luis de Victoria, Arvo Pärt, Ivo Antognini en Rand Matheson. Ook populair repertoire komt aan bod: onder andere het mooie *In This Heart* van Sinéad O'Connor in een arrangement van Matt en Adam Podd. Afgesloten wordt met de vrolijk swingende songs Aunt Dinah Has Blowed the Horn en Sing, Sing, Sing.

Aan het einde van het concert is er gelegenheid het ensemble te steunen middels een vrijwillige bijdrage.

Kleiwegkwartierfestival op zaterdag 22 november

Wie de creativiteit van de buurt wil ontdekken is op zaterdag 22 november de gehele dag welkom in de Oranjekerk. Het is de tweede editie van dit Kleiwegkwartier Festival. Lokale makers staan vol passie en talent te stralen in een kort maar krachtig

Inloopsprekkuur over funderingsonderzoek gaat van start

Bewoners van een paar buurten in het Kleiwegkwartier hebben recent de tweede nieuwsbrief ontvangen van Mijn Fundering over de mogelijkheid tot het doen van funderingsonderzoek.

Het gaat om de volgende buurten: de Edelstenenbuurt, het oostelijk deel van de Gravenbuurt, De (drie) Laantjes en Het Schiereiland.

Misschien voor sommige lezers cryptische aanduidingen, maar de bewoners in die buurten kennen die benamingen wel.

In die nieuwsbrief is een inloopsprekkuur aangekondigd. En de data daarvan zetten we nog even op een rijtje: woensdag 29 oktober (goed te combineren met de gang naar de stembus), woensdag 12 november, woensdag 26 november en woensdag 10 december. Steeds van 15.00 tot 17.30 uur, in de Oranjekerk (ruimte van de BOK/leeszaal).

kwartiertje. Het is een bruisend feest van eigenheid en vakmanschap. De hele dag zijn er kraampjes vol unieke producten en er is heerlijk eten en drinken. Het begin is om 10.30 uur, einde 18.00 uur.

BODDE
INSTALLATIETECHNIEK

085-0600662

Voor onderhoud, reparatie en vervanging van warm water- en verwarmingstoestellen

*Binnen postcodegebied 3051 rekenen wij geen voorrijkosten

Elektroweg 11-Z
3051NB Rotterdam
info@boddeinstallatietechnik.nl
www.boddeinstallatietechnik.nl

Scan de QR-code en bezoek onze website

DIERSPECIALIST
Corry's Dierenwinkel
Bergpolderplein 2-3
3051 GA Rotterdam
corry-rotterdam@dierspecialist.nl
Telefoon: 010-4611295 of 06-22925047

Openingstijden:
ma t/m vrij 9.00 tot 18.00
zat. 9.00 tot 17.00

tevens kunt u bij ons terecht voor het trimmen van uw hond en kat

Basis Zdrave

Praktijk voor
Fysiotherapie Mw.P.N.Leone
Fysiotherapie / McKenzie Therapie
Oedeem Therapie / Lymfedrainage
Medische Fitness Training

Begoniastraat 6, 3051 LC Rotterdam,
010 - 418 07 58

Zie ook onze website
www.bzfysiotherapie.nl

Geen wachtlijst, meestal geen verwijfsbrief nodig,
contracten met de grotere zorgverzekeraars.

6 NOVEMBER 2025

20.00u

The Thing about Love

vertelconcert

Oranjekerk
Rozenlaan 20 Rotterdam

Linde Schinkel - zang
Annabelle Ferdinand - viool
Ronald Kouwenhoven - piano

toegang €7,50 <18 en >65 gratis
kaarten aan de deur of reserveren via info@annabelleferdinand.nl

CULTUUR CONCREET

NIEUWE WINKEL GEOPEND

DIGIBUDDY.NL
JOUW PARTNER VOOR COMPUTER- EN TELEFOONREPARATIE

KOM LANGS IN ONZE NIEUWE WINKEL
Heb je problemen met je computer, laptop of telefoon? Of heb je hulp nodig bij het instellen van je apparatuur? Bij Digibuddy.nl kun je terecht voor snelle en betrouwbare reparaties, technische ondersteuning en hulp aan huis.

WAT WIJ BIEDEN:
COMPUTER EN TELEVISIE REPARATIE -

- van het vervangen van onderdelen tot volledige herinstallaties.

TELEFOON REPARATIE -

- schermen, accu's, software en meer.

HULP AAN HUIS -

- problemen met je wifi, netwerkinstellingen of andere technische vragen? Wij komen bij je langs!

VERKOOP VAN CARTRIDGES EN TONERS -

- Krijg nu 10% korting door middel van de code DIGIBUDDY10 op alle Cartridges en Toners!

ROZENLAAN 15A, 3051LH ROTTERDAM

DAGELIJKS OPEN VAN 10:00 TOT 17:00

085-016 06 44

Colofon BOK

Bestuur
Matija Staničić (voorzitter), John Hokke (secretaris-penningsmeester), Chris Mast (Buurtkrant) en Pim van Soeren en Jiska Schimmelpennink (leden).

Kantoor, wijkwinkel en redactie
*Rozenlaan 20, 3051 LS Rotterdam,
tel 422 44 45, info@bokrotterdam.nl.
Open maandag en donderdag van 9.30 - 10.30 uur.
Ook te bereiken telefonisch of per mail.*

Redactie
Mark Duim, Marlies Katy Hanifer, Theo Joosten (beeld), Henk Koetsveld, Coco Kossmann, John Krijgsman, Chris Mast (leiding en eindredactie, 06-4354 7060), Xandra Savelkous en Marjolein Tan.

*buurtkrantbok@gmail.com,
www.bokrotterdam.nl*

De groengroep van de BOK is te bereiken via groen@bokrotterdam.nl

Op artikelen uit de Buurtkrant rust copyright, het overnemen is niet toegestaan.

Losse exemplaren bij Albert Heijn, Gusto Italiano, Hoogvliet, Primera en Opticien Dorssen.

De volgende krant verschijnt op donderdag 18 december 2025.

Oplage: 5.000
Opmaak: Kimberley van Kralingen - Bakker
Druk: Goos Print & Sign, Capelle aan den IJssel

Buurtkrant ook digitaal beschikbaar

Bewoners binnen maar ook buiten het Kleiwegkwartier, hebben sinds kort de mogelijkheid om zich ook te abonneren op de digitale Buurtkrant.

De methode is simpel. Op de website van de BOK (www.bokrotterdam.nl) kan aan de rechterkant van de homepage de naam en het emailadres worden achtergelaten.

Direct na het verschijnen vindt u dan de nieuwe Buurtkrant in uw inbox.

Pianoles Hillegersberg

Mijn naam is Daan (27), en ik geef pianolessen aan de Kootsekade aan volwassenen en kinderen; beginners en gevorderden.

Ik geef voornamelijk les in jazz, soul, (acoustic)pop, gospel, en klassiek.

Mijn tarieven zijn voor een uur € 45 en voor een half uur € 30 (kinderen, tot 21: € 37, 19 of € 24, 79)

Interesse in een gratis proefles? Of nog vragen?

Neem contact met me op! Je kan me ook vinden op marktplaats.

dannyyellowmusic@gmail.com | 0646997285